

Allah'ın büyüklüğünü kavramak

Gaziantep'ten okuyucumuz: “Allah'ı daha iyi bilmek için zâtını düşünmek ve zâtını bilmeye çalışmak gerekmez mi? Allah'ın büyüklüğünü nasıl kavrarız?”

İnsana emanet-i kübrâ verildiğini bize söyleyen Kur'ân'dır.¹ İnsan kendisine verilen sıfatlarla, yani akıl, fikir, irade ve sair duyguları ile Yaratıcısını bilmek, bulmak, tanımak, sevmek ve itaat etmekle yükümlüdür. Kur'ân birçok âyetinde bu sonucun önemli bir yolu olması hasebiyle düşünmeyi, akıl erdirmeyi, tefekkür etmeyi, fikir üretmeyi, muhakeme etmeyi emir buyurur. Diğer yandan esasen dinimizde, kötü bir eyleme dönüştürmedikçe içimizden geçenlerden sorumluluk da kaldırılmıştır.²

Fakat şüphesiz Allah'ın zatını düşünmeye güç yetiremeyiz. Biz Allah'ın eserleri üzerinde kafa yorup Allah'ın büyüklüğünü kavramakla mükellefiz. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm), “Cenâb-ı Hakkın sınırsız nimetlerini tefekkür ediniz. Fakat zatının mahiyetini düşünmeyiniz. Çünkü siz ulûhiyetin esrarını keşfedemezsiniz. Allah'ın büyüklüğünü hakkıyla takdir ve ihata edemezsiniz”³ buyurmak sûretiyle dikkatimizi Allah'ın rahmet eserleri üzerinde yoğunlaştırmamızı önerir. Kur'ân'ın da tavsiyesi Allah'ın rahmet eserleri üzerinde yoğunlaşmamızdır.⁴

Üstad Bediüzzaman Saîd Nûrsî Hazretleri, Cenâb-ı Hakka “bilinen birisi” çerçevesinden bakılacak olursa bilinemeyeceğini; çünkü böyle bilginin kulak dolması ve taklit bilgiden öteye geçemeyeceğini; Allah'ın ancak “bilinemez ve kavranamaz bir mevcut” unvanıyla bakılırsa tanınabileceğini; çünkü baştan, bilinmeyen bir mevcut oluşu kabul edildiği takdirde, Allah'ın zatını kavramaya çalışmak yerine, kâinatı baştanbaşa kuşatan ve her şeyi tasarrufu altına alan sınırsız sıfatlarını kavrama gayreti içine girileceğini, böylece Cenâb-ı Hakkı tanımanın ve büyüklüğünü kavramanın sıfatlarını ve isimlerini tanımakla mümkün olacağını beyan eder.⁵

İnsana verilen azıcık ilim, birazcık kudret, küçücük irade ve sair küçüklük sıfatlarının Cenâb-ı Hakkın en büyük ilim, en büyük kudret ve en büyük irade gibi eşsiz büyük sıfatlarını anlamamız açısından bir ölçü kabul edilmesi gerektiğini beyan eden Bediüzzaman Hazretleri; insanın biricik vazifesinin de kendi bünyesine konulan bu

ölçücüklerle Yaratıcısını tanımak olduğunu kaydeder. Meselâ, der ki: “Sen, cüz’î iktidarın ve cüz’î ilmin ve cüz’î iraden ile bu haneyi muntazaman yaptığından, şu kasr-ı âlemin senin hanenden büyüklüğü derecesinde, şu âlemin ustasını o nisbette Kadir, Alim, Hakîm, Müdebbîr bilmek lâzımdır.”⁶

İnsanın hiçlik, yoksulluk, zayıflık ve ihtiyaç içinde olmak gibi noksanlık sıfatlarının da, bu sıfatlardaki eksikliği sürekli olarak tamamlayan Yaratıcının yüce ve en büyük sıfatlarını gösterdiğini nazara veren Üstad Saîd Nursî Hazretleri; insanın hiçliğinin Allah’ın en büyük kudret sahibi oluşuna; zayıflığının Allah’ın en büyük kuvvet sahibi oluşuna; yoksulluğunun Allah’ın en büyük zenginlik sahibi oluşuna; ihtiyaç içinde yuvarlanışının Allah’ın en büyük rahmet sahibi oluşuna... vs. Yani insanın yetersizlik sıfatlarının aynı sıfatlar açısından Allah’ın en büyük bulunuşuna en kuvvetli birer işaret olduğunu kaydeder.⁷

Üstad Bedüzzaman Hazretleri, ne küçük şeylerin, ne de kulun fiillerinin hiçbir şekilde Cenâb-ı Hakın tasarrufu dışında düşünölemeyeceğini güneş ve nur misâliyle açıklar. Güneş esasen cismanî bir varlık olduğu halde, nuru bütün dünyayı kuşatmaktadır. Tek başına sınırlı bir yeri işgal etmekte iken, ışığı, ısısı ve eşyanın da parlaklığı vasıtasıyla kanatları tüm dünyayı yutmaktadır. Öyleyse Allah’ın en büyük oluşu, bütün kâinatı bir olarak yaratıyor, idare ediyor, düzenliyor oluşu ve her şeyin her şeyiyle çok yakından ilgileniyor oluşu akıldan uzak görülmez.⁸

Böylece, Allah’ın en büyük oluşunu ve Allah’ın bütün kâinatı Tek Kendisi olarak yaratıp idare edişini kavramak için insanın Allah’ın isim ve sıfatlarını kavraması yeterli olacaktır.

Dipnotlar:

- 1- Ahzâb Sûresi, 33/72
- 2- Müslim, İmân, 74; Buhârî, Salât: 227, İsrâ ve Mi’rac: 1551
- 3- Suyûtî, Câmiü’s-Sağîr, 1/132; Aclûnî, Keşfü’l-Hafâ, 1/311
- 4- Rûm Sûresi, 30/50
- 5- Mesnevî-i Nûriye, S. 111
- 6- Sözler, s. 118
- 7- Şuâlar, s. 68
- 8- Sözler, s. 558; Mektûbât, s. 229